

ONDERZOEK NAAR DE KOSTPRIJS VAN SPRUITKOOL IN DEELBOUW
IN NOORD-GRONINGEN

Prijspeil 1961

L1
363B

Rapport No. 363

Afdeling Tuinbouw

461436

61/487

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
WOORD VOORAF	3
HOOFDSTUK I	
ALGEMENE TOELICHTING	
1. Inleiding	4
2. De basisgegevens	4
3. De produktiekosten	4
4. De opbrengsten	6
HOOFDSTUK II	
KOSTPRIJSBEREKENING VAN SPRUITKOOL IN DEELBOUW VOOR HET GEBIED NOORD-GRONINGEN	
1. Het bedrijfstype	7
2. De teeltwijze	7
3. De kostprijsberekening	7
BIJLAGE	
BEREKENING VAN HET GEMIDDELDE UURLOON	10

WOORD VOORAF

Het Landbouw-Economisch Instituut heeft in het kader van het algemeen onderzoek naar de produktiekosten van diverse tuinbouwgewassen in 1955 een op een enquête gebaseerd rapport uitgebracht over spruitkool, een produkt dat overwegend in deelbouw wordt voortgebracht.

Uit dit rapport bleek dat zodanige verschillen in de stijging van de diverse kostensoorten opgetreden waren, dat dit niet zonder invloed zou kunnen blijven op de verdeling van kosten en opbrengsten voor de boer enerzijds en de deelbouwer anderzijds.

Op verzoek van de "Gemengde Commissie Deelbouwaangelegenheden" te Groningen heeft het Landbouw-Economisch Instituut een verdergaand onderzoek ingesteld naar de produktiekosten van spruitkool in deelbouw geteeld. De resultaten van dit onderzoek, - waarin thans de gegevens van drie jaar bedrijfseconomische boekhoudingen zijn verwerkt - die de grondslag zullen vormen voor het overleg tussen de belanghebbende groepen over de verdeling van kosten en geldopbrengsten, zijn in dit rapport vervat.

Dank komt toe aan allen die bij het onderzoek behulpzaam zijn geweest. Het concept van dit rapport is getoetst aan het oordeel van een commissie, bestaande uit de volgende leden:

ir. J.J. Astrego	rijkstuinbouwconsulent	Groningen
G.S. Bos	tuinder	Kloosterburen
J. Hubregtse	bestuurder Landarbeidersbond	Groningen
K.J. Luitjens	landbouwer	Eenrum.

Van hun waardevolle opmerkingen is een dankbaar gebruik gemaakt.

Het rapport is samengesteld op de sectie groenteteelt van de afdeling Tuinbouw door ir. D. Meygaard.

DE DIRECTEUR,

(Prof. dr. A. Kraal)

's-Gravenhage, maart 1961.

HOOFDSTUK I

ALGEMENE TOELICHTING

§ 1. I n l e i d i n g

Door de afdeling Tuinbouw van het Landbouw-Economisch Instituut worden regelmatig kostprijsberekeningen opgesteld voor de belangrijkste tuinbouwprodukten in de voor de desbetreffende produkten meest representatieve teeltgebieden. De berekeningen zijn gebaseerd op de kosten en opbrengsten van een juist uitgevoerde, normaal verlopende teelt in een daarvoor geëigend bedrijf.

Onder de kosten zijn al die offers begrepen waarmede normaliter rekening gehouden moet worden. Hieronder vallen: handenarbeid door ondernemer en gezinsleden verricht, rente van het in het bedrijf geïnvesteerde eigen vermogen en eventuele andere niet betaalde offers.

In de berekeningen is geen beloning opgenomen voor dat deel van de functie van de ondernemer, dat bestaat uit het geven van leiding, het houden van toezicht en het dragen van het ondernemersrisico. Hoewel deze factoren tot de produktiekosten moeten worden gerekend is hiervoor moeilijk een waarderingsnorm te vinden; bovendien is de vaststelling van de hoogte van deze beloning, bijvoorbeeld ten behoeve van prijsregelingen e.d., veel meer een kwestie van beleid dan van calculatie.

§ 2. D e b a s i s g e g e v e n s

De gegevens voor de in dit rapport opgenomen kostprijsberekening zijn ontleend aan een driejarige documentatie op 12 bedrijven van de aangewende arbeid en trekkracht en de verkregen kg-opbrengsten.

De overige gegevens zijn verkregen door mondelinge enquêtes.

§ 3. D e p r o d u k t i e k o s t e n

De kosten van de duurzame produktiemiddelen

In overeenstemming met de gangbare opvattingen in de bedrijfs-economie worden de afschrijvingen gebaseerd op de aankoopprijs in 1961 en niet op de prijzen waarvoor de produktiemiddelen zijn aangeschaft. De afschrijvingspercentages zijn vastgesteld op grond van de levensduur, waarover naar het oordeel van ter zake kundigen een nuttig gebruik kan worden verwacht en waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Naarmate een duurzaam produktiemiddel langer in gebruik is zullen de jaarlijkse onderhoudskosten toenemen en kan de economische doelmatigheid afnemen.

In verband hiermede is de afschrijving in de eerste gebruiks-jaren hoog en later lager te stellen. In de berekening is uitgegaan van een tussenwaarde die bereikt wordt op het tijdstip dat de boekwaarde ten naaste bij 60% van de nieuwwaarde is.

Over het geïnvesteerde vermogen is een rente berekend van 4% per jaar. Van de duurzame produktiemiddelen, die aan slijtage onderhevig zijn, is het geïnvesteerde vermogen uiteraard weer op 60% van de nieuwwaarde gesteld.

De onderhoudskosten (zowel in eigen beheer als door derden) zijn gebaseerd op een regelmatig goed onderhoud van het desbetreffende produktiemiddel. Het onderhoud, dat het karakter van gedeeltelijke vernieuwing draagt, valt hier buiten; hiermede is nl. al rekening gehouden bij de afschrijving.

De in rekening gebrachte kosten van de duurzame produktiemiddelen voor de landbouwer zijn gebaseerd op de gemiddelde kosten per ha op akkerbouwbedrijven in het desbetreffende produktiegebied, volgens berekeningen van de afdeling Bedrijfs-economisch Onderzoek Landbouw van het L.E.I. (in het bijzonder Rapport No. 356).

De kosten van bewerking

De arbeidskosten hebben alleen betrekking op de handen-arbeid. Het aantal arbeidsuren is bepaald op basis van de gemiddelde prestaties van volwaardige, mannelijke vaste arbeiders. De in rekening gebrachte arbeidskosten in tijdloon zijn op basis van de in de Collectieve Arbeidsovereenkomst vastgestelde loonnormen berekend.

De kosten van de paarde- en trekkeruren zijn ontleend aan de normen, welke bij de afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw van het L.E.I. worden gebruikt.

Voor het vaststellen van het gebruik van grond- en hulpstoffen (kosten van materialen) is uitgegaan van een teelt onder normale omstandigheden. Voor de materialen zijn de prijzen franco bedrijf als kosten aangehouden.

Als diensten van derden zijn die bewerkingen opgenomen, die gewoonlijk door derden met bijlevering van materialen en/of gebruik van werktuigen worden verricht.

De kosten van aflevering

De kosten van fusthuur en transport zijn berekend volgens de ter plaatse geldende tarieven.

De veilingkosten zijn berekend volgens het ter plaatse geldende veilingpercentage onder aftrek van de terugbetalingen, over het normale bruto-opbrengstbedrag. De heffing ten behoeve van het produktenfonds is niet als kostenfactor beschouwd. Deze heffing is immers bestemd om als toeslag weer te worden uitgekeerd bij tijdelijk onvoldoende afzet en te lage opbrengstprijzen.

De algemene heffing ad 0,5% ten behoeve van het Centraal

Bureau van Tuinbouwveilingen wordt - althans voor een belangrijk gedeelte - gebruikt voor doeleinden van algemeen tuinbouwbelang. Deze heffing en die ten behoeve van het Produktschap voor groenten en fruit (0,1%) zijn in de berekende veilingkosten begrepen.

De overige kosten

De uren voor verlet zijn gebaseerd op de voor het in dit rapport voorkomende bedrijfstype meest voorkomende omstandigheden. Onder deze kosten is voorts de post "risico teeltmislukking" opgenomen. De berekening van kosten en opbrengsten is gebaseerd op een normaal verlopende teelt. Dit houdt in, dat is uitgegaan van de kosten en opbrengsten, welke in de onderzochte categorie van bedrijven in de loop der jaren - afgezien van wijzigingen in het prijspeil en van een eventuele technische ontwikkeling - het meest veelvuldig voorkomen. Het risico van vergeefs gemaakte kosten verbonden aan het optreden van abnormale produktieomstandigheden (uitvriezen e.d.) dient bij deze opzet als afzonderlijke kostenfactor in rekening te worden gebracht. Dit risico is zo goed mogelijk geschat, waarbij rekening is gehouden met de frequentie, waarin abnormale produktieomstandigheden, welke een volledige of gedeeltelijke oogstmislukking ten gevolge hebben, zich voordoen.

§ 4. D e o p b r e n g s t e n

De in dit rapport genoemde kwantitatieve opbrengsten geven aan de hoeveelheden die over het algemeen onder normale produktieomstandigheden worden geoogst bij de in de berekening gestelde teeltzorgen. De opbrengst van spruitenstokken is bepaald op basis van de gebruikswaarde.

HOOFDSTUK II

KOSTPRIJSBEREKENING VAN SPRUITKOOL IN DEELBOUW VOOR HET GEBIED NOORD-GRONINGEN

§ 1. Het bedrijfstype

De spruitenteler, gedurende de zomer in vaste dienst bij de landbouwer, teelt 1 ha spruitkool in deelbouw. Het spruitenland wordt door de landbouwer plantklaar en bemest opgeleverd. De landbouwer verzorgt het machinaal schoffelen, het aanaarden en het opruimen van het afgedragen gewas. De kosten van de ziektenbestrijding, het transport naar de veiling, de veilingkosten en de fusthuur zijn voor gezamenlijke rekening. De opbrengst van de spruitenstokken is voor de landbouwer.

§ 2. De teeltwijze

De spruitkoolteelt legt beslag op het land van 15 mei tot 1 april. De opkweek van het plantmateriaal geschiedt op hetzelfde land, waarop ook de teelt plaatsheeft. De spruitenstokken worden in dit gebied deels ondergeploegd en deels verkocht of vervoederd.

§ 3. De kostprijsberekening

A. Kosten voor de landbouwer	in gld.per ha
I. Kosten duurzame produktiemiddelen	
Kosten voor grond en gebouwen 1)	244,-
Kosten aardappelsorteermachine (waarde f. 385,-)	
rente 4% van 60% van f. 385,-	f. 9,24
afschrijving	" 15,40
onderhoud en verzekering	" 15,77
$1/3^{2)} \times 95\%^{3)}$ van	f. 40,41
	12,80
Kosten van de spruitenzeven (waarde f. 44,-)	
rente 4% van 60% van f. 44,-	f. 1,06
afschrijving	" 8,80
$1/3^{2)}$ van	f. 9,86
Kosten overige duurzame produktiemiddelen 1)	100,-
	360,09

1) Ontleend aan L.E.I.-Rapport No. 356.

2) Op het landbouwbedrijf wordt totaal 3 ha spruitkool in deelbouw gegeven.

3) De aardappelsorteermachine wordt eveneens voor het sorteren van aardappelen gebruikt; de verdeling is geschied op basis van het aantal werkuren.

II . Kosten van bewerking

Arbeid (voor loonberekening en sociale lasten, zie bijlage 1)

grondbewerking	30 uur à f. 2,26	f.	67,80
bemesten	6 uur à f. 2,26	"	13,56
schoffelen	8 uur à f. 2,26	"	18,08
aanaarden	7 uur à f. 2,26	"	15,82
transport spruitenstokken			
tijdens vorstperiode	15 uur à f. 2,26	"	33,90
opruimen gewas	10 uur à f. 2,26	"	22,60

171,76

Trekkracht

grondbewerking en bemesting	23 trekkeruren	f.	80,50
grondbewerking en bemesting	10 paarde-uren à f.1,-	"	10,-
schoffelen en aanaarden	15 paarde-uren à f.1,-	"	15,-
transport spruitenstokken			
tijdens vorstperiode	5 paarde-uren à f.1,-	"	5,-
opruimen gewas	10 trekkeruren	"	35,-

145,50

Materialen

600 kg superfosfaat à f. 13,10/100 kg	f.	78,60
650 kg kalizout 40% à f. 13,50/100 kg	"	87,75
600 kg kalkammonsalpeter à f. 20,-/100 kg	"	120,-
10 zakken à f.1,20	"	12,-

298,35

Diensten van derden

$\frac{1}{2}$ x 2 x chemische ziektenbestrijding à f. 50,-/ha

50,-

Sociale lasten arbeider-deelbouwer 909 uur à f. 0,29

263,61

929,22

III. Kosten van aflevering

Fusthuur	620 kisten à f. 0,03/kist	f.	18,60
Transport	620 kisten à f. 0,23/kist	"	142,60
Veilingkosten	7% van f. 4500,-	"	315,-
	$\frac{1}{2}$ x	f.	476,20

238,10

IV. Overige kosten

Administratie, P.T.T., heffing Landbouwschap enz.	1)	f.	50,-
Risico teeltmislukking 1 x 8 jaar 40% stof-opbrengstderving tevergeefs gemaakte kosten		"	52,43
Verlet en algemene werkzaamheden 4% van 76 uur à f. 2,26		"	6,87
Rente niet-duurzame produktiemiddelen 6 maanden à 4% over f. 930,-		"	18,60

127,90

Brutokosten voor de landbouwer

1655,31

Af: opbrengst spruitenkoppen

150,-

Nettokosten voor de landbouwer

1505,31

1) ontleend aan L.E.I.-rapport No. 356 .

B. Kosten van de deeltbouwer				per ha
I. Kosten duurzame produktiemiddelen				
Kosten van het kleingereedschap (waarde f. 150,-)				
rente 4% van 60% van f. 150,-	f.	3,60		
afschrijving en onderhoud 20% van f. 150,-	"	30,-		
verzekering 2 ⁰ / ₀₀ van f. 150,-	"	0,30		33,90
Kosten van laarzen en oliegoed (waarde f. 60,-)				
rente 4% van 60% van f. 60,-	f.	1,44		
afschrijving	"	30,-		31,44
Kosten van de fietskar (waarde f. 135,-)				
rente 4% van 60% van f. 135,-	f.	3,24		
afschrijving	"	13,50		
onderhoud en verzekering	"	5,-		21,74
				87,08
II. Kosten van bewerking				
Arbeid (voor loonberekening, zie bijlage 1)				
opkweken plantmateriaal 6 uur à f. 1,93	f.	11,58		
bemesten 5 uur à f. 1,93	"	9,65		
planten 85 uur à f. 1,93	"	164,05		
wieden 50 uur à f. 1,93	"	96,50		
oogsten en sorteren, incl. transport 700 uur à f. 1,93	"	1351,-		1632,78
Materiaal				
zaad 500 gram à f. 60,-/kg	f.	30,-		
aldrin 7 ¹ / ₂ kg à f. 1,30	"	9,75		39,75
Diensten van derden				
$\frac{1}{2} \times 2 \times$ chemische ziektenbestrijding à f. 50,-/ha				50,-
				1722,53
III. Kosten van aflevering				
Fusthuur 620 kisten à f. 0,03/kist	f.	18,60		
Transport 620 kisten à f. 0,23	"	142,60		
	$\frac{1}{2} \times$ f. 161,20 =	f.	80,60	
Veilingkosten $\frac{1}{2} \times 7\%$ van f. 4500,- - 1% van f. 4500,-	"	112,50		193,10
IV. Overige kosten				
Administratie, P.T.T.	f.	25,-		
Risico teeltmislukking 1 x 8 jaar 40% stofopbrengstderving; tevergeefs gemaakte kosten	"	27,42		
Verlet en algemene werkzaamheden 7 ¹ / ₂ % van 846 uur à f. 1,93	"	122,46		
Rente niet-duurzame produktiemiddelen 3 maanden à 4% over f. 1725,-	"	17,25		192,13
Totaalkosten voor de deeltbouwer				2194,84
Kosten landbouwer				1505,31
Kosten deeltbouwer				2194,84
Totaalkosten				3700,15
Opbrengst spruiten aanvoerperiode 15/10-15/3				9250 kg
Kostprijs per 100 kg				40,-

Bijlage 1

BEREKENING VAN HET GEMIDDELDE UURLOON

Gebied Noordelijk Groningen

Loon vaste vakarbeider A; 23 jaar e.o.	f.	81,10
Waarderingstoeslag 2%	f.	<u>1,62</u>
	f.	82,72
Vakantietoeslag $2/52 \times f.82,72$	f.	3,18
Huurcompensatie	f.	<u>3,50</u>
	f.	89,40

Sociale lasten

Land- en Tuinbouwongevallenwet	1,7%	
Ziektewet	3,0%	
Ziekenfondsenbesluit	2,4%	
Kinderbijslagwet	5,5%	
Kort verzuim	1,25%	
Wachtgeld- en werkloosheids- verzekering	<u>0,5%</u>	
	14,35% van	
	f.89,40-f.1,75	f.
		12,58
Invaliditeitswet		f.
		0,60
Pensioenpremie		f.
		<u>1,75</u>
		<u>104,33</u>

Aantal arbeidsuren per jaar (verminderd met feest- en vakantiedagen) 2405

Gemiddeld uurloon incl.sociale lasten $\frac{52}{2405} \times f.104,33$	f.	2,26
Gemiddeld uurloon excl.sociale lasten $\frac{52}{2405} \times f. 89,40$	f.	1,93

Aandeel van de landbouwer in sociale lasten van de deelbouwer
12,6% ¹⁾ + f.2,35 per week, d.i. f.0,29 per uur.

1) Zie boven sociale lasten excl. kort verzuim en wachtgeld- en werkloosheidsverzekering.